

[Morten Lange.]

klart, at når vi fra socialistisk folkeparti takker landbrugsministeren for ændringsforslag på dette område — som vi har presset ham temmelig stærkt for at få frem, og vi er meget glade ved, at han er kommet os i møde — så er årsagerne ikke, at vi har lagt os fast på, at 35 ha eller 30 ha, som vi bad om, eller 25 ha, som vi såmænd også godt kunne have set på med en vis sympati; er en matematisk velberegnet grænse for, hvorledes tingene optimalt skulle være.

Hensigten med at sætte en sådan lavere grænse er i virkeligheden en ganske anden. Den er at sørge for, at den gruppe, der ligger inden for lovens hovedbestemmelse, nemlig brugene på de 35 ha — hvis ændringsforslaget vedtages — altså de forholdsvis mindre brug, bliver dem, der først og fremmest får del i de midler, der står til rådighed til udlån. Det er dér, denne paragraf efter min opfattelse først og fremmest har betydning; det er også dér, den er vigtigst. Der er begrænsede penge til disse store omlægninger, og hvis ikke de forholdsvis mindre landbrugere får den væsentlige del af disse penge, så har jeg min ganske bestemte fornemmelse af, hvad der bestemmer strukturdannelsen i dansk landbrug: ikke dygtighed, men derimod, hvem der tilfældigvis kan lægge sig på kapital nok, og det er ikke noget godt kriterium. Derfor er jeg meget glad ved, at vi får denne grænse sat ned til de 35 ha, og som sagt, jeg tror, det vil vise sig, at strukturdannelsen derigennem kommer til at gå efter rigtigere kriterier.

Jeg skal ikke gå i detaljer med hele den række af ændringsforslag, der i øvrigt er stillet. Jeg har såmænd en smule sympati for det ændringsforslag, som venstre og de konservative har stillet vedrørende en ændring af lovens navn til „jordbrugsloven“ og ikke længere „statshusmandsloven“. Men det ville jo være frygteligt, om vi fældede regeringen på sådan et spørgsmål, så jeg vil da ikke risikere at stemme for ændringsforslaget. Før eller senere skifter loven vel navn, når der ikke er et eneste statshusmandsbrug tilbage i den, og denne grænse nærmer vi os jo.

Bortset fra dette skal jeg ikke sige mere om ændringsforslagene, men blot komme med et par kommentarer om de fremtids-

udsigter, som hr. Chr. Rasmussen i sin indledende ordførertale for socialdemokratiet var inde på — nogle ting, som jeg gerne vil tilføje nogle bemærkninger om.

Jeg er ikke i tvivl om, at ejendomsforholdet i dansk landbrug i fremtiden står over for en radikal ændring. Jeg tror heller ikke på, at den private ejendomsret er noget, der vil være typisk for en fremtid, som ligger bare en 10-20 år frem. Det er en betydelig kapital, der må skaffes til rådighed, hvis man som privatmand skal overtage en bedrift af den størrelsesorden, vi i øjeblikket arbejder os henimod; det er jo snart en millioninvestering, hvoraf naturligvis de fleste penge kommer fra diverse låneinstitutioner, men det er alligevel en ganske betydelig virksomhed, som en landbrugsejendom i dag økonomisk repræsenterer. Jeg tror ikke, vi kan bygge på, at det skal være en privat ejendom på lang sigt; jeg tror, at en form for samfundseje eller andelsdrift i langt højere grad vil blive typisk. Vi havde forsøgt i arbejdet med disse lovforslag at planlægge eller forberede lidt i den retning ved at få indsat en bestemmelse om, at statens jordlovsudvalg kunne opkøbe ejendomme også med det formål at anvende dem som forsøgsgårde eller andre større producerende enheder, og vi mener stadig væk, at det er en fornuftig idé, og dér ender vi også nok. Det er jo tit sådan i dette som i så meget andet lovgivningsarbejde, at lovforslagene skal fremsættes en gang eller to, før de rigtig kommer i kurs. Jeg tror altså, at lovgivningen her i fremtiden nok i højere grad vil sigte på at skaffe jord til den slags formål: til forsøgsgårde, andelsbrug og andre større produktive enheder, som vi formodentlig får brug for en hel del af.

Jeg havde for øvrigt også håbet — det ligger ganske vist ikke helt på linje med disse bemærkninger — at vi kunne have fået en bestemmelse ind om, at jordlovsmidlerne kunne anvendes til opkøb af rekreative områder. Jeg ved godt, at visse meget administrativt specialiserede kredse her i landet mener, det er en uting, hvis rekreative områder administreres af jordlovsmyndighederne. Ikke desto mindre tror jeg, de er de bedste til at købe dem op. Vi vil i den arrondering af dansk landbrug, der foregår i de kommende år, have megen brug for at få skilt mindre egnede arealer ud,